

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku Wyższej Szkoły [...] we W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we Wrocławiu
z udziałem zainteresowanych: M. W., S. G., I. S. i W. H.
o ubezpieczenie społeczne,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 25 listopada 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego we
Wrocławiu z dnia 8 listopada 2013 r., sygn. akt III AUa 1246/13,

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2013 r., III AUa 1246/13, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu zmienił, na skutek apelacji wnioskodawcy – Wyższej Szkoły [...] we W., wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 15 marca 2013 r., oddalający odwołania wnioskodawcy od decyzji organu rentowego z dnia 24, 25 i 26 kwietnia 2012 r. stwierdzających, że zainteresowani M. W., S. G., I. S. oraz W. H. podlegali we wskazanych w decyzjach okresach ubezpieczeniom społecznym z tytułu realizacji umowy o świadczenie usług, tylko o tyle, że zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 26 kwietnia 2012 r., dotyczącą zainteresowanego I. S. i wyłączył z podstawy wymiaru należnych od niego składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe wynagrodzenia w kwocie 4.111 zł oraz na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 3.433,34 zł za miesiąc marzec

2002 r. (pkt I), oddalając dalej idącą apelację wnioskodawcy (pkt II) oraz orzekając o kosztach postępowania (pkt III), w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we Wrocławiu o ubezpieczenia społeczne. Orzekające w sprawie Sądy obu instancji uznały, że umowy (nazwane umowami o dzieło) zawarte z zainteresowanymi były w istocie umowami zlecenia, a ich przedmiotem było przeprowadzenie wykładów i przekazanie wiedzy studentom. W ocenie Sądu drugiej instancji łączące strony umowy winny być kwalifikowane jako umowy o świadczenie usług, do której znajdują zastosowanie przepisy o zleceniu w rozumieniu art. 750 k.c. Jedynie w stosunku do należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne zainteresowanego I. S. za marzec 2002 r. doszło do zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji w związku ze stwierdzeniem przedawnienia tych należności, a tym samym wygaśnięcia zobowiązania.

Powyższy wyrok zaskarżył, w pkt II i III, skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawcy i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz.1210 ze zm.), art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowych ze środków publicznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.) oraz art. 750 k.c. poprzez błędną wykładnię, gdyż „należałoby stwierdzić obowiązek płatnika w zakresie zgłoszenia i obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, wypadkowego, zdrowotnego osób wykonujących realizację procesu dydaktycznego w oparciu o umowę o dzieło w rozumieniu art. 627 k.c.”. Wskazując na powyższe zarzuty pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono istotnymi zagadnieniami prawnymi – „czy przedmiotem umowy o dzieło uregulowanej w art. 627 i następnych k.c. może być rezultat niematerialny nieucieleśniony w jakimkolwiek przedmiocie materialnym w postaci programu nauczania (...)”, oraz „czy przygotowywanie przez zainteresowanych programów nauczania i ich realizacji (...), jest rezultatem niematerialnym i nieucieleśnionym w rzeczy, co

pozwalą uznać czy zawarte (...) umowy są umowami o dzieło (...). Drugim zagadnieniem prawnym „jest przesądzenie czy przygotowywanie i przeprowadzenie programu zajęć jest przejawem działalności zainteresowanych o indywidualnym charakterze co pozwoli uznać to za utwór w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.), a nie usługę w rozumieniu art. 750 k.c.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 499), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, stąd też ewentualna możliwość dalszego postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe (por. art. 177 ust. 1 Konstytucji), które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

- 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
- 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
- 3) zachodzi nieważność postępowania lub

4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu cytowanego przepisu uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, LEX nr 180841). W sytuacji gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest potrzeba wykładni przepisów prawa, konieczne jest określenie, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN, 2002, nr 7, s. 10). Wypada również dodać, że podobnie jak w przypadku gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest występujące w sprawie zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nie zachodzi ona, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS - wkładka z 2003 r., nr 13, poz. 5).

Kwestia oceny charakteru umowy łączącej strony w przypadku prowadzenia wykładów na uczelni wyższej była już przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego także w sprawach, w których stroną była Wyższa Szkoła [...] we W. W orzeczeniach tych wskazano, że nie stanowi umowy o dzieło umowa o przeprowadzenie cyklu wykładów z danej dziedziny wiedzy, których tematy pozostawiono do uznania wykładowcy, bowiem zamawiający nie jest zainteresowany określonym dziełem (utworem) intelektualnym o indywidualnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o prawie autorskim i prawach

pokrewnych, ale przekazywaniem odbiorcom wykładu wiedzy z danej dyscypliny. Zatem skoro przedmiotem umów była określona czynność (czynności), a nie jej wynik, przesądza to o ich kwalifikacji jako umów starannego działania - umów o świadczenie usług - art. 750 k.c. (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., II UK 103/13 - OSNP z 2014 nr 9, poz. 134 i z dnia 4 czerwca 2014 r., II UK 542/13, niepublikowany i orzecznictwo w nim cytowane). W tezie tego ostatnio powołanego wyroku (dotyczącego tożsamej problematyki) wskazano, że ustalenie, iż między stronami umowy o dzieło zachodzą stosunki polegające na wykonywaniu ze wynagrodzeniem usług odpowiadających umowom, zdefiniowanym w art. 734, 758 k.c. lub umowom, do których - stosownie do art. 750 k.c. - stosuje się przepisy o zleceniu, uzasadnia wydanie decyzji na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 z zastosowaniem art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 13 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.